

Zhytomyr Ivan Franko State University Journal.
Philological Sciences. Vol. 2 (105)

Вісник Житомирського державного
університету імені Івана Франка.
Філологічні науки. Вип. 2 (105)

ISSN (Print): 2663-7642
ISSN (Online): 2707-4463

УДК 81'25+811.111
DOI 10.35433/philology.2 (105).2025.201-210

СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ТА США УКРАЇНСЬКОЮ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНОГО СЕРІАЛУ "ТЕД ЛАССО")

М. В. Полховська*, А. П. Очковська**

У статті досліджено стратегії перекладу лінгвокультурних особливостей британської та американської лінгвостільнот в українському перекладі англомовного серіалу "Ted Lasso". Наголошено на актуальності проблеми аудіовізуального перекладу, яка в сучасному перекладознавстві пов'язана з потребою відтворення культурно маркованих елементів у мові перекладу. Окреслено співвідношення понять "кінодискурс" та "кінотекст", розкрито їхню полікодову природу, що поєднує вербальні та невербальні елементи, а також обмеження, зумовлені специфікою дубляжу, синхронізацією реплік та відповідністю відеоряду. Здійснено аналіз способів відтворення культурно маркованих одиниць, реалій, соціальних контекстів, а також мовної гри, зокрема каламбурів, що формують національно-культурну специфіку оригіналу. Акцентовано на необхідності креативного підходу перекладача, який передбачає використання різних трансформацій (семантичних, граматичних, компенсаторних) і стратегій адаптації (доместикація та форенізація) задля збереження комічного ефекту, прагматичного навантаження та автентичності культурного контексту. Розглянуто приклади вдалих перекладацьких рішень, що демонструють збереження гумору та культурної ідентичності, а також випадки часткових утрат через культурні розбіжності, що дає підстави зробити висновки про вплив міжкультурної асиметрії на процес перекладу. Доведено, що ефективний кінопереклад потребує не лише мовної компетентності, а й глибоких фонових знань, уміння креативно трансформувати текст, інтегрувати культурні смисли та балансувати між збереженням національно-культурного колориту та зрозумілістю для цільової аудиторії. Перспективними видаються дослідження перекладацьких стратегій у новітніх англомовних кінопродуктах, зокрема в аспекті передавання сучасних культурно маркованих неологізмів, алюзій і соціальних реалій.

* кандидат філологічних наук, доцент
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)
marynapolkhovska@gmail.com
ORCID:0000-0002-7971-9469

** кандидат філологічних наук, старший викладач
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)
ochkovska.anna@gmail.com
ORCID:0000-0001-5842-3792

Ключові слова: кінопереклад, лінгвокультурний компонент, культурна адаптація, доместикація, форенізація, каламбур, перекладацькі трансформації, міжкультурна комунікація, "Тед Лассо".

STRATEGIES FOR RENDERING BRITISH AND AMERICAN LINGUOCULTURAL FEATURES INTO UKRAINIAN (BASED ON THE ENGLISH-LANGUAGE SERIES "TED LASSO")

Polkhovska M. V., Ochkovska A. P.

The article examines strategies for translating the linguistic and cultural features of British and American linguistic communities in the Ukrainian translation of the English-language series Ted Lasso. The authors emphasize the problem of audiovisual translation, which in present-day translation studies relates to the need to reproduce culturally marked elements in the target language. The study outlines the relationship between the concepts of "film discourse" and "film text," reveals their polycode nature, which combines verbal and nonverbal elements, as well as restrictions caused by the specifics of dubbing, synchronization of lines, and matching the video sequence. The authors analyze the ways of reproducing culturally marked units, realities, social contexts, as well as wordplay, in particular puns, which shape the national and cultural specificity of the source text. The study emphasizes the need for a translator's creative approach, which involves the use of various transformations (semantic, grammatical, compensatory) and adaptation strategies (domestication and foreignization) to preserve the comic effect, pragmatic impact, and authenticity of the cultural context. The article considers examples of successful translation solutions, as well as cases of partial losses due to cultural differences, which allows to draw conclusions about the influence of intercultural asymmetry on the translation process. It proves that effective film translation requires not only linguistic competence, but also deep background knowledge, the ability to creatively transform the text, and to balance between preserving national and cultural flavour and clarity for the target audience. Further research into translation strategies in the latest English-language film productions seems promising, particularly in terms of the transmission of contemporary culturally marked neologisms, allusions, and social realities.

Keywords: film translation, linguocultural component, cultural adaptation, domestication, foreignization, pun, translation transformations, intercultural communication, "Ted Lasso".

Постановка наукової проблеми. У сучасному українському перекладознавстві набуває актуальності проблема перекладу кінематографічних продуктів, оскільки саме вони є одним з важливих каналів міжкультурної комунікації, засобом пізнання іншомовної картини світу, інструментом кодифікації національної культури, шляхом проникнення однієї культури в іншу. Дослідження вербального компоненту кінофільму в аспекті лінгвокультурології дає змогу виявити та проаналізувати лінгвокультурні особливості певної нації, дослідити її етносвідомість, мислення, мовну та концептуальну картини світу [1: 48; 8: 45]. Загальна тенденція глобалізації, яка виражається в наданні доступу українському глядачеві до іншомовного кінематографу, відмова

українського споживача від російськомовного дубляжу в умовах повномасштабної війни спричинили надзвичайний попит на україномовний аудіовізуальний контент та на адекватне відтворення в перекладі асиметрії культур, що знаходить своє мовне втілення в лінгвокультурних особливостях, відмінностях у сприйнятті світу представниками різних спільнот, у реаліях, під якими в перекладознавчих розвідках розуміють лексичні одиниці, що позначають унікальні явища, присутні в житті одного народу та відсутні в інших культурах [5: 55]. Саме від умілих та креативних рішень перекладача, його винахідливості залежить можливість глядачів повною мірою зрозуміти відмінності у світосприйнятті представниками різних спільнот, сюжетну лінію

кінострічки, жарти персонажів або цікаву гру слів, використану в оригінальному тексті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В українському перекладознавстві існує певна кількість теоретичних та прикладних розробок перекладу кінотексту (В. Демецька, Л. Славова, Н. Борисенко, Т. Лук'янова, Кушнірова Т., Головня А., Щербина А., Гастинщикова Л., Колодій Б., Журавель Т., Т. Кропінова, Т. Сіроштан, А. Прокопенко). У дослідженнях українських науковців розглянуто соціокультурний та лінгвокультурологічний аспекти кіноперекладу (А. Головня, А. Щербина, Л. Гастинщикова, В. Танцура), специфіку різних видів аудіовізуального перекладу: субтитрування, дублювання, синхронного перекладу (Т. Лук'янова, І. Гаман, О. Чайковська), досліджено певні лексичні аспекти перекладу, а саме okazionale словотворення (Д. Гайданка), відтворення англomовних реалій (Н. Борисенко, О. Садловська) та ін. Незважаючи на масштабування розвідок у царині кіноперекладу, засоби передачі специфіки кінотексту цільовою мовою потребують подальшої конкретизації та ґрунтового аналізу в рамках розробки питань перекладознавства та лінгвокультурології. У цьому контексті актуальним вбачаємо дослідження специфіки передавання лінгвокультурного компонента англomовного серіалу "Тед Лассо" українською, особливо з урахуванням того, що перед перекладачами стоїть завдання відтворити українською національно-культурні та соціальні контексти двох лінгвospільнот – британської та американської.

У нашій роботі ми розрізняємо поняття кінодискурс і кінотекст, визначаючи кінодискурс як цілісний соціально та культурно зумовлений мисленнєво-комунікативний медійний феномен, особливий різновид інституційного дискурсу, який поєднує вербальний (лінгвістичний) та невербальний (кінематографічні

семіотичні інструменти) компоненти й характеризується емоційністю, діалогічністю та певним символізмом [6:101; 10: 53]. При цьому дискурс певного фільму є окремим випадком кінодискурсу [10: 53].

Кінотекст визначаємо як вербальний компонент кінодискурсу [2: 73], як полікодове явище, яке містить лінгвістичний і нелінгвістичний компоненти, які є взаємопов'язаними [7: 77]. У сучасному вітчизняному перекладознавстві кінотексти викликають інтерес саме тому, що в процесі їх відтворення засобами рідної мови перекладач стикається з труднощами, які зазвичай можуть бути відсутніми під час перекладу текстів іншого спрямування, а саме, окрім вербального декодування тексту, перекладачеві необхідно враховувати й невербальні компоненти, які присутні в аудіовізуальному матеріалі [4: 6–; 7: 77]. При цьому вербальні та невербальні складові (лінгвістична і нелінгвістична системи) є взаємоінтегровані, вони виконують функцію контексту одне для одного. У процесі кіноперекладу варто також пам'ятати про обмеження кінотексту, що зумовлені специфікою дубляжу. Перекладач повинен враховувати довжину репліки-оригіналу, адаптувати текст перекладу під мовлення героїв, щоб досягти максимальної ідентичності реплік, дотримуватися відповідності відеоряду [7: 77].

Окрім необхідності врахування відповідності дубляжу та відеоряду, вербальної й одночасно невербальної природи кінотексту, суттєві труднощі для перекладача становить переклад його культурно-специфічних ознак. Зрозуміло, що завдання перекладача полягає в тому, щоб переклад цільовою мовою був природним та зрозумілим для глядача. З іншого боку, важливо не втратити культурного забарвлення тексту оригіналу, культурних та національних реалій, пов'язаних із історією та побутом народу-носія мови оригіналу, територіальними та соціальними діалектами, сленгом,

субкультурною лексикою, навколишнім середовищем, національністю героїв, їх вихованням, економічними, політичними, культурними особливостями, а також стилем життя [4: 7–8]. У процесі передачі соціокультурного контексту перекладач застосовує низку стратегій, для максимального збереження прагматичного навантаження, емоційно-експресивної та естетичної цінностей, соціокультурного та національного колориту вихідного тексту [7: 8]. Цими стратегіями насамперед є стратегія доместикації (що передбачає максимальне наближення вихідного тексту до мовно-культурних потреб цільової мови) та стратегія форенізації (що передбачає збереження автентичності вихідного тексту) [9: 185].

Особливо цікавим у контексті передачі лінгвокультурного компонента українською є англomовний серіал "Тед Лассо", у якому перекладачеві необхідно враховувати особливості культури, побуту не однієї, а цілих двох (британської та американської) лінгвостільностей, володіти фоновими знаннями для правильної їх передачі та зрозумілої інтерпретації для українського глядача [7: 8]. Серіал просто переповнений каламбурами, жартами, побудованими на соціокультурних відмінностях британського та американського варіантів англійської мови, зокрема на позначення реалій американського та англійського футболу, футбольних термінів, особливостей побуту, притаманних американцям та британцям, відмінних характеристик у їжі, святкуванні тощо. Саме відтворення цих мовних одиниць становлять виклик для перекладача.

Мета нашої статті – дослідження стратегій передачі лінгвокультурних особливостей британської та американської спільнот українською.

Об'єкт нашого філологічного дослідження – кінотекст англomовного серіалу "Тед Лассо" (*Ted Lasso*) з платформи *Apple TV*.

Предмет дослідження – стратегії відтворення лінгвокультурного компонента в українському перекладі серіалу "Тед Лассо".

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Уже з перших хвилин першого епізоду серіалу ми занурюємося в протиставлення двох культур – британської та американської. Тренер американського футболу зі США Тед Лассо летить у літаку до Великобританії, коли до нього підходить незнайомец та просить сфотографуватися, уживаючи при цьому лексему "*ussie*". З контексту стає зрозумілим, що ця лексема не є притаманною лексичному запасу американця:

Guy: Oi, mate. This you?

Lasso: I believe it is, yeah

Guy: Oh, man! Legend! Can I get an ussie?

Lasso: You know, back where I am from, we call those selfies.

Guy: It is not myself, it's "us", innit it? "Ussie"

Lasso: Yeah, I like that [S1, Ep.1 4:00-4.25]

В українському перекладі перекладач, на нашу думку, дуже влучно утворює okazіоналізм "самчик", при цьому намагаючись передати логіку його деривації та зберегти певну відповідність за допомогою часткового калькування між англійським "*ussie*", утвореного від займенника *us* та українським "самчик", утвореного від означального займенника *сам*.

Хлопець: Привіт, це ти?

Лассо: Здається, так.

Хлопець: О, ти легенда! Можна самчика? Забійно!

Лассо: На моїй Батьківщині ми називаємо це селфі

Хлопець: Ну ми ж самі на цій фотці, так? "Самчик"

Лассо: Так, добре

Зазначимо, що вживання лексеми *ussie* зафіксовано в *Urban Dictionary* (a self inflicted group photo), тоді як український "самчик" є авторським перекладацьким okazіоналізмом, у

якому внутрішня форма та контекст формує його значення.

Перший сезон серіалу майорить розбіжностями у футбольній термінології американського та британського варіантів англійської мови. Як відомо, лексема *football* у переважній більшості країн світу вживається на позначення гри у футбол (командна гра в м'яч ногами), тоді як у США та Канаді ця лексема вживається щодо американського футболу (командної гри з овальним м'ячем). Американці Тед Лассо і тренер Борода, які до переїзду у Великобританію тренували команду з американського футболу, на позначення європейського футболу вживають лексему *soccer*, що є традиційним для їхньої країни. Проте в перекладі ця лінгвокультурна особливість не відображена, перекладач вживає український відповідник "футбол", не акцентуючи уваги на відмінності американського та британського варіантів англійської мови, наприклад:

Beard: You know how thee came up with soccer? [S1. Ep. 1, 7: 58]

Борода: Знаєш, як вигадали футбол?

Адаптація вихідного тексту може відбуватися через цілісне граматичне перетворення. У наступному прикладі підрядне речення замінюється в українському перекладі особовим займенником "ваш футбол", тим самим перекладач намагається підкреслити дихотомію *наш (американський) – ваш (британський/європейський)*, наприклад,

Lasso: No, I've never coached the sport you guys call football at any level [S1. Ep. 1, 12: 22].

Лассо: Ні, я ніколи не тренував команду з вашого футболу будь-якого рівня.

У наступному прикладі перекладач влучно передає відмінність у термінології американського та британського футболу порівняно з українськими відповідниками:

Beard: They don't say "out of bounds", they say "into touch".

Борода: Вони кажуть не "поза межами", а "поза грою" [S1, Ep.1, 4: 50].

У процесі міжмовної трансляції дослівна передача інформації без жодних структурних змін трапляється надзвичайно рідко. Це зумовлено розбіжностями між мовами у сфері граматики, лексико-семантичної системи та синтаксису, що змушує перекладача застосовувати різноманітні трансформації задля досягнення еквівалентності. Особливу складність становить переклад гри слів, зокрема каламбурів, структура яких ґрунтується не лише на смислових, а й на формальних аспектах мовного знака. На відміну від перекладу стандартного тексту, де основним завданням є збереження змісту, під час роботи з каламбурами перекладачеві необхідно також відтворити формальну гру, що часто потребує від нього відступу від початкового змісту заради збереження стилістичного ефекту [3: 259]. Проаналізуємо наступний приклад:

Lasso: Hey, look at Isaac. He looks like a Rodin sculpture in cleats.

Coach Beard: Boots. They call cleats "boots."

Lasso: I thought you said that the trunk of a car was a boot.

Coach Beard: Also a boot.

Lasso: Hold on now. If I were to get fired from my job where I'm puttin' cleats in the trunk of my car...

Coach Beard: You got the boot from puttin' boots in the boot [S1, Ep.2, 4: 48].

Лассо: Подивися на Айзека, він схожий на скульптуру Родена в бампах.

Тренер Борода: Бутсах. Вони називають бампи бутсами.

Лассо: А на машинах у них хоч бампери.

Тренер Борода: Бампери.

Лассо: Стривай, то якщо мене звільнять з роботи, то я кластиму бутси в багажник...

Тренер Борода: Не погни бампами бампер.

У діалозі між Тедом Лассо та тренером Борода спостерігаємо

відмінність у термінології між американським та британським варіантами. Лексема "boot" у британській англійській мові означає і футбольне взуття (бутси), і багажник автомобіля, натомість в американському варіанті на позначення багажника існує лексема "trunk". В українській мові відсутня лексема на позначення одночасно й багажника, і футбольного взуття. У зв'язку з цим у перекладі було застосовано гру слів: слово "бутси" замінюють схожим за значенням словом "бампи", який є наближеним до слова "бампер" – частина автомобіля. Цей прийом дав змогу відтворити жарт, зберігаючи комічний ефект у діалозі.

Цікаве перекладацьке рішення щодо передачі в мові перекладу лінгвокультурної асиметрії між британським та американським варіантом спостерігаємо також у наступному прикладі:

Rebecca: **Can't keep a gaffer from his pitch**

Lasso: *You can say it again, okay*

Lasso to Beard: *I'm 0 for two in that sentence* [S1, Ep.1 16: 30]

Ребекка: **Старому коню кортить орати**

Лассо: *Можете це ще раз сказати*

Лассо до Бороди: *Не дуже вдало відповів.*

Лексема *gaffer* згідно з *Collins Dictionary* є сленгізмом, характерним для британського варіанту англійської мови, і має значення "менеджер футбольної команди, тренер". Якщо перекладати дослівно, Ребекка сказала, що не може тримати тренера поза межами футбольного поля. Проте вочевидь Лассо не зрозумів Ребекку, оскільки, повертаючись до Бороди, він сказав *I'm 0 for two in that sentence*. У перекладі цієї фрази перекладач утратив конотативне значення – "вона двічі мене обіграла в цьому реченні", натякаючи, що він не зрозумів *gaffer* (AmE *coach*) та *pitch* (AmE *field*). На нашу думку, у цьому прикладі перекладачу не вдається передати лінгвокультурний контекст ситуації.

Український відповідник репліки Ребекки – фразеологізм *старому коню кортить орати*, є прикладом застосування тактики підвищення експресивності.

У процесі перекладу тексту кінофільму основним завданням перекладача є не тільки передача симетрії тексту, тобто його синтаксичної та семантичної структури, використаної фразеології, але і його функційного та прагматичного аспектів. Основною трудностю відтворення прагматичної цілісності кінотексту є переклад англomовних жартів [7: 78]. Наступний приклад ілюструє ситуацію, коли Лассо намагається пожартувати під час знайомства з Нейтаном, посилаючись на хотдогі Нейтана, відому американську мережу ресторанів швидкого харчування, що спеціалізуються на хотдогах (*Nathan's Famous*). Британцю Нейтану незрозумілий жарт, оскільки, вочевидь, йому незнайома ця реалія американського світу. Цікавим є рішення перекладача: уже в першій репліці *love your hot dogs* застосовано трансформацію контекстуальної заміни займенника *your* на власну назву, *хотдогі Нейтана*, на вживанні якої й побудований жарт. Проте жарт усе ж таки залишається незрозумілим для української аудиторії через брак фонових знань. Завдяки перекладацькому рішенню вжити трансформацію контекстуальної заміни "*Я зрозумів жарт*" у відповіді Нейтана, цільова українська аудиторія має змоги зафіксувати факт наявності жарту, не до кінця розуміючи його суті.

Lasso: *Nathan! I love that name. hey, **love your hot dogs** (laughs)*

Nathan: *Yeah, no, I know*

Lasso: *Good, good, y'all got **Nathan's hot dogs** here?*

Nathan: *No*

Lasso: *Okay* [S. 1, ep. 1, 8:34-8:и45]

Лассо: Нейтан, хороше ім'я! Як і **хотдогі Нейтана**

Нейтан: **Я зрозумів жарт**

Лассо: Це добре. У вас є **хотдогі Нейтана?**

Нейтан: Немає

Лассо: Ясно

Зазначимо, що застосована стратегія форенізації не усуває бар'єрів у розумінні реалії *Nathan's hotdogs*, проте, на нашу думку, якби перекладач вдався до застосування стратегії доместикації та вжив відповідник упізнаваний для української аудиторії, на кшталт Біг Тейсті від МакДональдс, був би втрачений каламбур, утворений на основі ім'я героя та назви мережі ресторанів. Вважаємо вдалим застосовування стратегії форенізації в цьому випадку, оскільки вона акцентує на чужорідному для цільової культури (британської та української (при перекладі)) елементі. Прагматична мета досягнута, український глядач отримує те саме враження, ті самі емоції та почуття від жарту представника американської культури, як і представник британської мовної спільноти.

У наступному прикладі спостерігаємо дослівну передачу англomовної культурно-значущої реалії "brand the cows", яка властива американській культурі:

Rebecca: Speaking as we were mere moments ago, about time, I unfortunately don't have any. **I have a branding meeting**, so...

Lasso: I always feel so bad for the cows, but you gotta do it otherwise they get lost. That was **a branding joke**. If we were in Kansas right now, I'd just be sitting here waiting for you to finish laughing. Yeah. I'll see ya tomorrow, okay? [S1, Ep.3, 2: 28]

Ребекка: Якщо ми вже почали говорити про час. На жаль, я його не маю. У мене **зустріч з брендингу** і...

Лассо: Мені завжди було шкода корів, але це треба робити, щоб вони не загубилися. **Жарт про брендинг**. Якби ми були в Канзасі, я б сидів і чекав, поки ви закінчите сміятися.... Побачимося завтра!

З контексту стає зрозуміло, що Ребекка не зрозуміла, чому Тед у

відповідь на її репліку про зустріч із брендингу говорить про корів. Тед намагається реабілітуватися, пояснюючи, що вжив канзаський жарт про таврування корів. У цьому випадку представникам британської й української лінгвостільнот необхідно мати фонові знання про те, що Канзас історично вважають "штатом корів", лідером виробництва яловичини, і що таврування корів (*cow branding*) є щоденним заняттям фермерів. У цьому випадку еквівалентна передача, що базується на відповідності планів змісту й вираження одиниць оригіналу й перекладу, є вдалим перекладацьким рішенням, що дає змогу відчутти відмінність між британською та американською лінгвокультурами.

Головний герой Тед Лассо неодноразово підкреслює відмінність між американськими та британськими мовнокультурними парадигмами, наприклад:

Trent Crimm: Is it safe to **assume** that Jamie Tartt will be back on the pitch next match?

Lasso: Well, you know what they say when you **assume**, Trent? You **make an arse outta you and me**. Yeah? And that right there is another example of how our English and y'all's English sometimes do not jive, innit? [S1, Ep. 6, 2: 45]

Трент Крімм: Можна **сподіватися**, що Джеймі Тартт повернеться на поле у наступній грі?

Лассо: Знаєте, що кажуть про **надію**? **Надія помирає останньою**, так? Чи що, це прислів'я в Англії не живають?

Оригінальна гра слів "assume – you make an ass out of u and me" повністю втрачена, бо не має прямого відповідника в українській. Перекладач компенсує це іншим фразеологізмом — "надія помирає останньою", який функційно виконує роль прислів'я й теж має іронічне звучання. Гру слів *ass+u+me* в українському варіанті семантично переосмислено на тему "надії", що, з одного боку, змінює смислову опору репліки, але з іншого – зберігає загальну прагматичну функцію:

дотепний жарт, побудований на мовному непорозумінні між американською й британською англійською. Оригінал акцентує на дотепності та жарті-грубіанстві (гра зі словом *arse*). В українському варіанті – грубість прибрана, натомість збережено іронічність і легкий гумор, відповідний до характеру Теда Лассо. У репліці Лассо ("*how our English and y'all's English do not jive*") йдеться про відмінність між британським та американським варіантом мови. В українському перекладі це не передано прямо, але залишено натяк через запитання про прислів'я: "чи що, це прислів'я в Англії не вживають?". Отже, у наведеному прикладі перекладач зіткнувся з типовою для аудіовізуального перекладу проблемою – передачею гри слів, зокрема каламбуру, побудованого на омонімії (*assume* → *ass/u/me*). Оскільки така гра є нерепродуктивною українською, було застосовано стратегію компенсації через фразеологічну заміну ("надія помирає останньою"), що зберігає функційне навантаження жарту. Також ужито прагматичну адаптацію, яка дає змогу передати іронічність репліки, хоча й за рахунок семантичного зсуву. Крім того, у перекладі частково збережено культурну відмінність між мовами через натяк на різницю у вживанні прислів'їв. Такий підхід ілюструє гнучкість перекладацьких стратегій у межах аудіовізуального контексту, де пріоритетом є не буквальність, а функційна та комунікативна адекватність.

Висновки й перспективи дослідження. Одним із найважливіших інструментом

перекладу є володіння перекладачем фоновими знаннями про культуру, соціальне життя тієї країни, з мови якої здійснюється переклад. На матеріалі нашого дослідження завдання адекватного перекладу ускладнюється тим, що мова йде про фонові знання двох мовних просторів – британського та американського, особливо коли йдеться про передачу реалій повсякденного життя. Особливі труднощі виникають у перекладі культурно зумовлених мовних ігор, фразеологізмів, реалій і гумору, побудованого на асиметрії мов. Перекладач повинен бути готовий до використання різноманітних стратегій (доместикація, форенізація) і трансформацій (семантичних, прагматичних, компенсаторних), аби зберегти функційність тексту та емоційний вплив на глядача. В окремих випадках переклад демонструє високу адаптивність і творчий підхід, зокрема через okazіональні новотвори, в інших – спостерігаються втрати комунікативного ефекту через ігнорування культурних відмінностей. У межах подальших розвідок доцільним вбачаємо розширення кола аналізованих, залучивши інші англomовні кінопродукти, які репрезентують специфіку лінгвокультур британської, американської та інших англomовних спільнот. Особливо актуальним є вивчення засобів перекладу новітніх лексичних одиниць, okazіоналізмів, культурно маркованих неологізмів та алюзій, що відображають сучасні суспільні тренди, політичні реалії, соціальні явища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Борисенко Н. Д., Садловська О. С. Відтворення англomовних реалій в українському кіноперекладі. *Вісник Житомирського державного університету. Філологічні науки*. 2018. № 1 (87). С. 48–51. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/27271/1/9.pdf> (дата звернення: 12.03.2025).
2. Гайданка Д. В. Оказіональне словотворення у сучасному англomовному кінодискурсі: лінгвокогнітивний і комунікативно-когнітивний аспекти : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Запоріжжя, 2018. 312 с.

3. Гнедкова О. Г., Карпенко З. О. Особливості утворення та перекладу каламбуру як різновиду мовної гри. *Вісник ТНУ імені В. І. Вернадського. Філологічні науки*. 2021. № 1, ч. 2. С. 254–261. URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/1_2021/part_2/46.pdf (дата звернення: 04.04.2025)
4. Головня А. В., Щербина А. В., Гастинщикова Л. О. Переклад кінодискурсу на матеріалі серіалу "Ферзневий гамбіт" на платформі Netflix: соціокультурний аспект. *Вісник ТНУ імені В. І. Вернадського. Філологічні науки*. 2022. № 2. Ч. 2. URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/2_2022/part_2/2.pdf (дата звернення: 01.05.2025)
5. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів української прози). Львів: Вид-во при Львівському університеті, 1989. 216 с.
6. Крисанова Т. А. Основні підходи до розуміння поняття "дискурс". *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2014. С. 98–102. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/7921/1/23.pdf> (дата звернення: 15.02.2025)
7. Сіроштан Т. О., Прокопенко А. В. Труднощі перекладу англomовного кінематографічного тексту. *Вісник ТНУ імені В. І. Вернадського. Філологічні науки*. 2020. № 4, ч. 3. С. 76–80. URL: http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/4_2020/part_3/16.pdf (дата звернення: 15.02.2025)
8. Танцюра В. Є. Лінгвокультурологічні аспекти перекладу художніх фільмів англійською мовою (на матеріалі фільму "Тіні забутих предків"). *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2014. № 3 (286). С. 45–50.
9. Тьопенко Ю. А, Стежко Ю. Г. Перекладацька стратегія доместикації як чинник національної ідентифікації. *Вісник КНЛУ. Серія Філологія*. 2015. Том 18. № 2. С. 184–189. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/1143/3/VisnKNLU_Topenko_P184-189.pdf (дата звернення: 17.02.2025)
10. Щербак О. В. Кінодискурс як дворівнева система складників: функційний погляд. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2022. № 25. URL: <http://apfp.khnu.km.ua/wp-content/uploads/sites/5/2023/03/apfp-2022-n25-10.pdf> (дата звернення: 17.03.2025)

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Borysenko, N. D., Sadlovska, O. S. Vidtvorennia anhlomovnykh realii v ukrainskomu kinoperekladi [Rendering English-language Realia in Ukrainian Film Translation]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu. Filolohichni nauky*. 1 (87). Pp. 48–51. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/27271/1/9.pdf> (reference date: 12.03.2025) [in Ukrainian].
2. Haidanka, D. V. (2018). Okazionalne slovotvorennia u suchasnomu anhlomovnomu kinodyskursi: linhvokohnityvnyi i komunikatyvno-kohnityvnyi aspekty [Occasional Word Formation in Modern English-Language Film Discourse: Linguistic-Cognitive and Communicative-Cognitive Aspects] (PhD thesis). Zaporizhzhia. 312 p. [in Ukrainian].
3. Hnedkova, O. H., Karpenko, Z. O. Osoblyvosti utvorennia ta perekladu kalamburu yak riznovydu movnoi hry [Peculiarities of the Formation and Translation of Pun as a Type of Language Play]. *Visnyk TNU imeni V. I. Vernadskoho. Filolohichni nauky*. 1 (2). Pp. 254–261. URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/1_2021/part_2/46.pdf (reference date: 04.04.2025) [in Ukrainian].

4. Holovnia, A. V., Shcherbyna, A. V., Hastynshchykova L. O. Pereklad kinodyskursu na materiali serialu "Ferznevyi Hambit" na platformi Netflix: sotsiokulturnyi aspekt [Translation of Film Discourse Based on the Netflix Series "The Queen's Gambit": A Sociocultural Aspect]. *Visnyk TNU imeni V. I. Vernadskoho. Filolohichni nauky*. 2(2). URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/2_2022/part_2/2.pdf (reference date: 01.05.2025) [in Ukrainian].
5. Zorivchak, R. P. (1989). Realiia i pereklad (na materiali anhlo movnykh perekladiv ukrainskoi prozy) [Realia and Translation (Based on English Translations of Ukrainian Prose)]. Lviv: Vyd-vo pry Lvivskomu universyteti. 216 p. [in Ukrainian].
6. Krysanova, T. A. Osnovni pidkhody do rozuminnia poniattia "dyskurs" [Main Approaches to the Concept of "Discourse"]. *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*. Pp. 98–102. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/7921/1/23.pdf> (reference date: 15.02.2025) [in Ukrainian].
7. Siroshtan, T. O., Prokopenko, A. V. Trudnoshchi perekladu anhlo movnoho kinematohrafichnoho tekstu [Challenges in Translating English-language Cinematographic Text]. *Visnyk TNU imeni V. I. Vernadskoho. Filolohichni nauky*. 4 (3). Pp. 76–80. URL: http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/4_2020/part_3/16.pdf (reference date: 15.02.2025) [in Ukrainian].
8. Tantsura, V. Ye. (2014). Linhvokulturolohichni aspekty perekladu khudozhnikh filmiv anhliiskoiu movoiu (na materiali filmu "Tini zabutykh predkiv") [Linguocultural Aspects of Translating Feature Films into English (Based on the Film "Shadows of Forgotten Ancestors")]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka*. 3 (286). Pp. 45–50. [in Ukrainian].
9. Tiopenko, Yu. A., Stezhko, Yu. H. Perekladaitska stratehiia domestykatsii yak chynnyk natsionalnoi identyfikatsii [Translation Strategy of Domestication as a Factor of National Identity]. *Visnyk KNLU. Serii Filolohiia*. Vol. 18. No. 2. Pp. 184–189. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/1143/3/VisnKNLU_Topenko_P184-189.pdf (reference date: 17.02.2025) [in Ukrainian].
10. Shcherbak, O. V. Kinodyskurs yak dvorevneva systema skladnykiv: funktsiinyi pohliad [Film Discourse as a Two-Level System of Components: a Functional Perspective]. *Aktualni problemy filolohii ta perekladoznavstva*. 25. URL: <http://apfp.khnu.km.ua/wp-content/uploads/sites/5/2023/03/apfp-2022-n25-10.pdf> (reference date: 17.03.2025) [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії: 30.09.2025

Схвалено до друку: 28.11.2025